

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

Declaratio compendiosa defectuum virorum ecclesiasticorum

[urn:nbn:de:bsz:31-300759](#)

Declaratiois defectuū ecclie.

5

traditionē boim ɔsistūt. A qbo q̄uo: nos cautos reddit ut nō circūferamini inq̄ oī vento doctrine: r neq̄cia boim. in astutia: r circūmentio error. Preter hec sunt alia signa. viz; recessus iusticie. Hec fuit cā de structionis romanorū/pur deduci Aug. libro de ciuitate dei. Destructio studiorū: quā comitaf penuria sapiētū. r hāc seq̄baſt deſtructio grecorū. Prelatio puerorū ac iō: ratiū ac pranorū. Et hec erit deſtructio lati norū. Plura alia ſunscripta in prophetis de deſectione ſacerdotalis honoris. Et q̄bus: r p̄dictis ſapiētū pōt cōcludere ruinaꝝ tempaliū ecclie de p̄inquo iminere. Et forſan inuita illud Eſaie. etc. Subito dñs nō ſperat veniet contritio. Quia pueriorū iſcribis. Desperatit oē cōciliū meū r oēs increpatiōneſ meas neglexiſtis. Ego autē in interitu v̄fo ridebo/cū irruerit ſup vos repēna calamitas qn̄ veniet ſuper vos tribulatio r anguſtia. Hec debem⁹ reputare hoc impossibile. qr nr̄is tēpib⁹ vidim⁹ alia qua/que nup erat incredibilia. Et timēdū est maiora cē in posteriorib⁹. Immo veriſi mile puto q̄ a multis annis nō fuerūt tot maluoli/tanti corderebelles r animo acceſi/cōtra eccliam ſicut hiſ diebus. Vldeſ enī q̄ dñs cōvertit cor eoz vt odiret popuſ lū eius. r dolos faceret in fuos eius. ſcīlicet in ſacerdotes p̄. ciiij. Quos in longū conſ pescere neq̄ valedib⁹. niſi ſignis v̄tutis maniſtis ad beniſolētiā eos inclinauerimus. Hec multū pderit vel forſan ad mo dicū durabit vñio/niſi cefſt p̄missa ſigna. que etiā fuerūt cā ſcifmatis. r ſeq̄tūr norabi lis r magua moꝝ reformatio. Ad h̄ enī Re. pa. r dñi. de oipotēs/miro quodā mō cūctis p̄is inestimabili/voſ diuersos qn̄ r aduersos/tata multitudine in vñū cōgre gauit. Ad voſ tot⁹ mūdus tanq̄ ad ſignū ducens naufragātes ad portum / respicit. Hoc ipa ecclia inenarrabilib⁹ lachrymis et gemib⁹/a q̄libet veftrū q̄rēdo req̄rit Job xix. Quis mihi tribuat vt ſim ſicut fui in diebus adolescētie mee. qn̄ oipotēs erat me cū. Lunc enī oipotēs erat ſecū. qr i p̄ſcīs p̄ibus nullū appariuit cōtradicētis ſignū. P̄efolat etiam dies adolescētie ſue. vt morib⁹ r doctrinis ſanctorū/patrū decorata possit/ut ait br̄us Augu. in ſermonē ſup cā tica/erēplo virginis credēdo verbū diuinū cōcipere/r predicādo parere. rebelles quoꝝ r contradicētis/vigore ſue adolescētie i

ruinā detrudere. Hoc ſignificauit virga aaron. quādo domin⁹ precepit Moysi Au meri. cvij. Deſter inq̄ virgam aaron in ta bernaculū. ut ſeruteur in ſignū rebellium filiorū iſrael. Virga aaron florida/r fructi ſera q̄uis nō ſarculo culta nec humefacta. virginē concipientē r parientē q̄uis virū non cognoscentē ſignat. que poſita erat in ſignū rebellium. i. contradicētū / r ruinam. Et hoc p̄phera nūc auſt domini dauid. vbi thema. Hunq̄d p̄ay vobis eſt moleſtos cē hoib⁹. i. cōtradicētis. qr moleſti eſtis et deo meo: ppter hoc dabit dominus ipſeyo bis ſignum. Finit.

Dequitur declaratio compendiosa defectuum viroū ecclieſtaſticoꝝ.

Dote d̄r mibi/ ecclia ſūdata ē ſup firmā petrā / flauert v̄eti undauert flumia. n̄ eſt passa ruinā. quō tu dicis reformatione indiget. Aut dicin qui bus. Sed ſi in nullis eius p̄ibus ethero genijs id eſt in eius ſtatib⁹/vel in nullis p̄tibus materialib⁹ ſiue fluentib⁹ id eſt ſingularib⁹ ſuppoſitioſ hodie correctione r ei mendatione ecclia indiget/ queſo vbi ſit tūc precedentium patruſ ſancte r rōnabiles ɔſtitutiōes/innūcere/in eorū cōſilijs/ v̄l eplis papalib⁹ tradite: quaz obſeruantia nūc oblita nedū expediuit olim/ ſed r magi mo fideliſ ſaluberima eēt r optuna. Et v̄de plurib⁹ raceaꝝ r grādiorib⁹.

.i. C P̄iorvbi ē q̄ eph̄ bon⁹/ zp̄ba⁹ ope r doctria/eligaf/n̄ puer/ n̄ bō carnal ſpūa liū ignarius. .ii. C Elbi eſt. q̄ clerici in duab⁹ ciuitatib⁹/ r ecclesijs/ p̄bendas vel p̄lationes nō hēant. .iii. C ubi q̄ p ſepultu ra/ p̄fessione/ordinatione/p̄motione/ nul lo p̄tertu v̄bicung⁹ aliqd efigia ſuri detur .iv. C null⁹ p̄ncipū laicoꝝ/ capellani bēat niſi ab epifcopo datum in caſu ab epi scopo deponendum vel corrīendum.

.v. C D nullus epifcopus aut ſacerdos muneribus p̄cibus ac ſauoribus per ſonarum acceptionibus p̄monatur. .vi. C Elbi eſt/q̄ epifcopi extra dioceſiz non morentur. .vii. C Q̄ non plures q̄s ſufficiant ordinentur .viii. C Q̄ epif scopi r ſacerdotes ſpectaculis r ludis nou intersint/nec delectentur. .ix. C Q̄ ſacerdotes nihil ſenoris. aut rusticī ministe

m 3

Declaratio defectuum

nij exerceat nec mercatores viciores autne
gociatores fiant. ¶. ¶. Ox negotia casarum
stius diebus et in ecclesiis non tractentur.

¶. xii. Ubi est hodie ne rectores ecclesia
rum in suis officiis sint rebus et in ecclesiasticis
remissi. aut plus propria ecclesiastica iura p
curent. ¶. xiii. Ox non licet dominis et p
lati et observationibus superstitiosis gentili
um attendere. nec diuinis consilere aut stel
larum cursus respicere in agendis.

¶. xiv. Ubi sunt sinodi provinciales sum
patrum et conciliorum semel vel bis in anno cele
brade. ¶. xv. Ubi quod non licet quemcumque
clericum vel episcopum die dominico absente esse. sed
missarum solenitatis intesse ieiunium. ¶. xv.

Ox clericis ad matutinum seu vespertinum officia
non venientes deponant. nisi episcopo vel decan
no satisfaciant. ¶. xvi. Ox non licet cleri
cis ante terciam horam prandere. ¶. xvii. ¶.

Ox nullus sacerdos a quocunque gesima usq
ad pascha carnes comedat. ¶. xviii. Ox
sacerdotes aduentum christi ieiunent.

¶. xix. ¶. Ox clericis a subiectione non ces
sent. ¶. xx. Ubi est hodie ne quicquam per
gradibus pro dignitatibus per diuinis sacra
mentis accipiatur. ¶. xxi.

¶. xxi. Ne plati
monasteriorum vel ecclesiis / consanguineos
suos vel eis fauentes preficiant. ¶. xxii.

Ox non ordinetur qui psalmoz canticorum seu
hymnoz ignari sint. ¶. xxiii. Ox scripturis
diuinis studet episcopi et sacerdotes / marie
monachis et religiosis scientias et pra
etatis omissis. ¶. xxiv. Ubi quod op
positos pauperes / potentest et tyrannos / episcopi
arguant et corripiant. ¶. xxv. Ubi quod p
annos singulos episcopi parochias suas circu
cant cum effectu. ¶. xxvi. Ut ad mensam
episcopi scripture diuine legantur. ¶. xxvii.

Ox episcopangarias et impositiones vel bus
tusmodi grauamina subiectis non imponat
¶. xxviii. ¶. Ox clericis scurrilis et verbis
turpibus plenus ab officio retrahatur.

¶. xxix. Ubi est nunc clericorum singularis
decor continetie / in gestu / in vestitu
victu / et risu. ¶. xxx. Ubi ne clericis co
mabarbae / venustat. aut calciamenta / vesti
menta aliter quam religionem deceret habeant
¶. xxxi. Ubi quod stipendia clericorum inter
merita distribuantur et sonanz. ¶. xxxii. ¶. Ox
clericis nuptialis visitatione / in uiuia. ¶. xxxiii. Ox
clericis tabernaculae non ingrediantur. nec in eis dñe
trapula et cibicias. ¶. xxxiv. Ubi est ille
qui cartaginem / silum quarti / ut episcopus viles sup
pellectile et mensam ac viciu paupem beat
et dignitatis sine auctem fide et vite meritis
querat. ¶. xxxv. Ox episcopis prebus tristis
non leviter litiger. ¶. xxxvi. Ox episcopis de loco
ignobili ad nobile per ambitionem aut auarici
eia non trahat. ¶. xxxvii. Ox studendi est
clericis ut dissidet res fratres magis ad pacem
quam ad iudicium cohortentur. ¶. xxxviii. Ox de
rici per plateas et foras discurrere non dicit
xxxix. ¶. Ox clericus quilibet verbo erudi
at et ne pauperes grauenet ut paulus artificio
victus querat. ¶. xl. ¶. Ox clericis artificio vel
agricultura sibi victus absque sui officij deni
mento preparat. ¶. xli. Ubi est quod clericis
in aliena ciuitate sine causa legitima non moratur
extra peregrinas vel ecclesias suas. ¶. xlii. ¶.

Ox ab his quod sacris diuinis infuunt singu
laris castitas custodia. ¶. xliii. Ox cler
ici ac secularium vel pecuniarum non suscipi
ant. ¶. xliii. ¶. Ox laici clericos actores vel
rectores sibi constitutus. ¶. xlvi. Ubi est hodie
illud calce domini. moachi tunc intenti
sint ieiunium et oratione / in locis vbi renunciare
rint seculo / nece ecclesiasticis / vel secularib
eocibus propria monasteria deserendo insistant.
Et marie quod opus est monachos euocari / cum
infiniti seculares hodie studeant in facultat
ibus liniis iuriis legi et legum. ¶. xlvi. Ubi
est quod non licet episcopo a sua ecclesia plumbis heb
domadis abeatur. ¶. xlvi. ¶. Ubi quod clericis
alleatores venatores et cōione pueri.

¶. xlvi. ¶. Ox officia ecclesiastica pecunia B
non obtineant. Ut nihil per ordinationem vel
pallio vel pastillo defat aut accipiat causa. v. e
pistole terrie Gregorius pape. ¶. xlvi. Rurquid
vult monachus illud esse verum. scilicet bini Hieronymi
(quod quod clericorum audierit ambe) aures tine
ant. Ut etiam in quod scrutas scripturas inue
nire non possum scidiisse ecciam et de domo
dei populus sedupiscere / pter eos quod sacerdotes a
bo positi fuerint et ppter. Et Christus sup illud
Matt. xxi. Et ita uirilis templum / sicut
dixit de templo oecumenico egreditur in de te
plo oecumenico pcedit. Si enim sacerdotium ince
grum fuerit / tota ecclesia floret. Si autem corruptus
fuerit oecumenicus fides et virtus marcedat est / sicut etiam
videris arborum pallentibus folijs / intelligis quod
virtus eius in radice. sicut enim videris populus indi
sciplinatum / sine dubio cognosce quod sacerdo
tium eius non est sanctum. Ubi est forte ppter / deuotio
et obediencia inferiorum. defensio militum / pacifici
per episcopos / ad finem ut in se recordes ipsu
gnem scismaticos et infideles / recuperando re

Ecclesiasticorum

5

giones q̄s iā ep̄ianis abstulerūt z puerēt
 ¶ S̄i nūq̄d hodie oēs sacerdotes dñi et
 plani in antedictis z p̄o dicendis culpabiles
 sunt maliſ. Absit. Reliq̄t enī dñs sibi in is-
 rael. vii. milia viroꝝ q̄z genua nō sūt curv-
 uita aī baal. iij. Regū. xii. ca. zc. ¶ clie
 Ierū ad qd expedit aut qd vilitas eccie
 p̄fertā magnifica p̄ncipū gloria/ z tā sup-
 sua platoꝝ z cardinaliū pōpa/ vt q̄s se ho-
 mis cē ne cōficiat. Et q̄ viꝝ abomina-
 tio/ q̄ vn̄ tenet ducera/ alter tricēta bñficia
 ecclesiastica. Hōne inde cult⁹ dñnis diminui-
 tur. eccie de paupan⁹ valēntib⁹ viris z docto-
 rib⁹ p̄uan⁹. fideliib⁹ mala etēpla dant. ¶
 ¶ Quid sibi voluit/ q̄ cardinales solū de-
 ryanone/ vel q̄si de rya patria siebant.
 mē q̄s de singulis/ vel notabilib⁹ linguis/
 alīq̄ cē debet. nunq̄d apō p̄pm ē dñra/ gre-
 ca/ z latini z almani hispani/ z hūgari zc.
 ¶cli. Quid ē q̄ hodie vn⁹/ vtiā medio
 cr̄e doc⁹/ tenet q̄mō q̄nq̄s vel sex vel octo
 bñficia. q̄z vno nō est dign⁹. q̄b⁹ octo sūs
 stētari possent/ doctrinis/ orōnib⁹/ z dñnis
 laudib⁹ insistētes. Attendite an pot⁹ hō-
 die eq̄/ canes/ anes/ z supflua ecclesiasticoꝝ fa-
 milia p̄moniū eccie comedere debeat/ q̄s
 paupes ep̄i/ vel q̄s ad dñni cult⁹ āpliſionē
 z p̄ infideliū queriſone/ aut in hmōi pietar-
 is opib⁹ modis ɔgruis expēdendū sit. ¶
 līj. ¶ Quot hodie loci dñni cult⁹/ vt moa-
 stria/ z venerabilii martyꝝ eccie/ rome/ et
 alibi/ ob p̄dicta z ex platoꝝ incuria deserte-
 sunt z deſtructe. ¶ līj. ¶ Judicate cē ū-
 stū q̄nq̄s sit/ vel ecclatōes ab ep̄is clericis ipo-
 ni vt collectorib⁹ ſoluat. ¶ līj. ¶ Quid ē
 ēt q̄ hodie oēs mediū ep̄ianitatis/ pingui-
 bus abūdāb⁹ bñficijs tanq̄ centrū q̄s am-
 biunt. derelictis p̄ib⁹ eccie in circuitu/ vbi i
 p̄ ambulat/ in uisitatis/ z a doctorib⁹ imit-
 edis/ p̄monendis/ vacuis/ z culitis. Ubi
 fides est debilis. vñ⁹ impfecta. ſcismatici
 abundant. infideles impugnant. vñq̄ o-
 pus eſſet in lege christi ep̄iorib⁹ prelat⁹
 z doctorib⁹ magistris/ atq̄ pbiori z abū-
 dantio/ z militari potestate. ¶ līj. ¶ Quid
 est q̄ gladius ecclesie ſclicer excōicatio in
 ūi contemptū mō tā leuiter extrahib⁹. z p̄o
 modica re. vt p̄ debitib⁹ vel hmōi tā crudeli-
 ter in pauperes extendit. ¶ līj. ¶ Quid
 est q̄ vna cauſa ūi modica re durat tā mul-
 tis annis/ q̄re lītū. plūtā/ paupēr spolia-
 tric/ conuenienti modo non refindit
 ¶ līj. Quare conuersis iudeis de eorū

bonis/ miſericordie n̄ dat vīte nēcias pot⁹
 q̄s egestate ɔpulsi apostatē/ z ep̄ianos im-
 pieratis arguat. ¶ līj. Etiam q̄re non or-
 dinat/ iudeos int̄ ep̄ianos morari nō debe-
 re. niſi vel ep̄ianis ſuendo. vel agros colē-
 do. vel in mechanicis laborando adq̄rant
 vīctū ūi. z nō vñtrādo/ eis in pēm/ z chri-
 ſtianis in ſpoliū. ¶ līj. ¶ Quid etiam ſibi
 vult/ q̄ ūrundā ecclesiasticā cathedraliū ca-
 nōici calceis roſtrati/ vēſtib⁹ accūrtati/ ab
 teſto habitu clericali/ z aſſūpto militari/ in
 armis z haſtiludijs ſe exercet. Ep̄iꝝ cap-
 pa/ ſuppellicio/ libroꝝ de poſitib⁹/ arma ūi
 mūt in campis armati pugnat/ vt p̄ncipes
 ſeculareſ. ¶ līj. Quid eſt q̄ non nulli p̄-
 lati/ iurisdictionē ſpūalem z tempalem qui
 buſdam poſtēbus tirannis z auaris/ p̄ ce-
 tera ūi locat/ i grauamē eccleſie ſubuer-
 ſionē iuſticie. z oppiſionem paupēr. ¶ līj.
 ¶ Quid eſt q̄ hodie ep̄i abbates mōachi/
 ſunt pl̄ officiales fiscī/ q̄s ep̄i. totis nifibus
 militātē mūdo. in curiis p̄ncipū z ſeculari-
 um in diſcioꝝ ſeu plamentoꝝ. ¶ līj. Ec-
 ce q̄d ſibi vult etiā/ q̄ modo pot⁹ oēs ep̄i p̄-
 lati z parochiales ſacerdotes/ per papā co-
 ſtituunt/ q̄s eliſtantur pſone noſterz aptiores
 de p̄ria. vt nō pferant eccleſis boies etra-
 nei in morib⁹ z linguis/ z coſuetudinib⁹. ¶
 līj. Quid eſt q̄ hodie potentū z nobis
 ūi pueri ecclesiasticis dignitatib⁹ pferunt/ et
 clerici famosi in vita z doctrina eis ſubi-
 untur. ¶ līj. ¶ Quid ē q̄ nūc ſpūaliuz pe-
 nit⁹ ignarisi. qui a puero mūdane z litigioſ
 ſe ſcientie/ vt legū/ q̄tum ſtudiū ſacerdoti-
 bus eſt. p̄bribitū/ vacauerunt. regimē eccleſie
 ſe potius cōmittitur. Hūnq̄d eccia per
 mundū gubernanda eſt/ z non potius contra
 morem mūdi. eo q̄ ſcriptū eſt nolite con-
 formari huic ſeculo/ z cetera multa. ¶ līj.
 Rursus oculos aperite/ z inquirite ſi q̄
 hodie claſtra monialium facta ūi ūi. p̄-
 ſtula meretricum. Si ve ſeſecrata cano-
 nicorum monasteria/ ſiant quafifora z di-
 uerſoria. Si que cathedrales eccleſie facete
 ſunt ſicut ſpelunceraptoꝝ/ z latronum. ¶
 līj. ¶ Scrutemini ſi alicubi ſacerdotes
 in coſuetudinem duxerunt ſub preceptu
 ancillaꝝ h̄fe ſeſtabinas. ¶ līj. ¶ Judi-
 cate ſi rāta ſeſtabinū z picturaꝝ i eccl̄i ūi va-
 rietas expediat. eran plures ſimplices nō
 nunq̄ ad idolatriaz pertinent. ¶ līj.
 ¶ Videte ſi tanta religionum numeroſi-
 tas z varietas conueniat. ¶ līj.

m 4

Declaratio defectuū ecclie.

Examineatis religioes militares faciūt debituū, habeat in honore sacerdotium, seruēt mores fidē, regulas et canones patruꝝ. ¶ **I**ct̄. Discutite si expedita q̄rūdaꝝ tā lar ga q̄xēptioꝝ / ꝑ p̄uilegiaſatōꝝ acq̄ ab ordiarioꝝ nū coertiōe ſu cōmoda ſubductioꝝ. ¶ **I**ct̄. Si ueniat urbanū q̄ntū / brigidaꝝ de ſueſia / ducē britanicā carolū / nō obſtāte nimiaſ ſcōꝝ multitudine canonifari. ¶ **I**ct̄. Si deceat q̄rundā nouoꝝ ſcōꝝ / festa ſolēnius pagi / ꝑ p̄cipiuꝝ apl̄oꝝ. ¶ **I**ct̄. Si iuſtum ſit poſes ſcōꝝ ſolēnius ecclias deferi / rediſtriui / redditibꝝ a collectoribꝝ v̄l cardiaſ lib̄ leuat / ꝑ q̄nq̄ post ad eoz memorīa v̄l / quaſi gloriam / capellulas nouas edificari. ¶ **I**ct̄. Rurſuſ p̄ſlate ſi equū eſt fatuoſ pelleſ / ſlapicētes ſub eē inueſtis dñiari. ſenes familiari. ignaros ardua diſcutere. ſcītētes loqui nō audiri. equoꝝ familoſ in p̄motōibꝝ preponi / eloquioꝝ dei diſcip̄los poſponi. ¶ **I**ct̄. Perquirite ſi q̄ ſcripture apocriſe / aut hymni / aut orōnes / ſuccetuſ ipis ſtudio v̄l ignorātia in detrimētum fidici introducteſ ſint. Et corrigite opinionum diſcor diaſ, ut poſte de cōceptiōe virginis glōſe et ſimiliū. ¶ **S**edate iniquas leges, cōſueſtiōnes prauas emēdate. Hōne in ſaxonia reperiunt iniuſte leges a theoloſis impugnare. Et que xpianoꝝ cōſuetudo dānabili or eſte pōtea / qua iaꝝ clericis / layci / plati et p̄ncipes vbiq̄ in ſanctissimaz natal noctē celebraſtes ludo rāſilloꝝ / non p̄teplatoe celeſtiū mifterioꝝ. Hōne in liuoiā p̄ſueſtudo inoleuit / vt nulli rusticoꝝ ſacramētuſ eucharistiſ deſ. Hōne ibideꝝ repif q̄yir duas vtores viuas babeat / et mlier plures ma ritos. ¶ Quid plura? Ab ep̄is ad cōcluſu ge neraſe veſtentibꝝ / de q̄libz puic̄ia / de oibꝝ in q̄ritate abuſuibus / ſuetudibꝝ / et p̄nirōis ritibꝝ q̄cūq̄ occaſiōe in ecclēſiis / et hōm ſtatibꝝ re gionū diuerſaꝝ itroduciſ / vt ſup deuiaſtoſibus p̄missis / ſimiliibꝝ / oēs ecclie ſtat̄ / vel in generali cōclilio reformet̄, aut i cōcliliis p̄uitalibꝝ reformari māder̄ / vt de auctoritate v̄ra repeſt ecclia / et purgeſ dom̄ dei ab imūditijs vitis / et erroribꝝ vniuerſ. Hoc at v̄diligēter fieret / ſcti poſes p̄es ordina reſtūt, et ordinatōes eoz / posteriores ſp in p̄ſiliis ſirmauerūt. vt ſc̄bz in āno / i q̄libz p̄uuentia celebrāda eēt ſynod̄. Un̄ in caōibꝝ terraconeū conciliij .c. viii. ita dicit. Prop ter eccliaſticas caſas / et alēcationū ſolutio neſ placuit per ſingulaſ puincias bis in

anno concilia fieri / conuocante metropoli ſano om̄es ep̄os puinciales / ita vt ad cōcluſu pcedāt oēs p̄bri vel diacones / vel hi q̄ lelos ſe exiſtimāt / vt in cōclilio cāe examinare ad iuſtū iudicū p̄dicant. Hec ibi. Se cūdumq̄ capl̄m carthaginē .cōcluſu tenū dicit ſimiſit. Placuit vt apt̄ cās eccliaſticas q̄ ad puincie plebē ſepe in uete ſunt ſingul annis cōcluſu puinciale ſuocet. Rurſuſ ca pitul ſeptimū toletani cōcluſu ſetti / quiſ inq̄t / p̄ora neq̄q̄ ſiluſ et de rāto facinore cō filia / ro dictabat / vt ea q̄ freq̄nti p̄uaricatio ne iterant̄ / frequēti ſua p̄demens. quiſ / vt ſcribit in eodē cōclilio. ſepe pullulātia p̄ uitatis / germina ſanctoꝝ ſepiſſime patruꝝ iuſta nouerimus ſeueritate dānata / ramen q̄r crebris / ſpiciunt ſenuoſ vigereradibꝝ iuſticie acrioris vigore / radic̄ ea amputari ſancim̄. Letez capitul ſuertu ſerti / cōcluſu toletani ita loquit̄. Nulla pene / diſcipu ne mores ab ecclia ſpi magis expellit / q̄ ne gligentia ſacerdotiū / q̄ contēpſis canonibꝝ ad corrigeſdos eccliaſticos mores / ſinodos facerē negligūt. Ob h̄a nobis diffinitū et vt q̄r iuſta antiquoꝝ patruꝝ decretā / bis in anno / diſſiculat̄ ipis fieri cōcluſu nō ſunt ſaltem ſemel avobis celebretur. Ita tamen vt ſi fiduci causa eſt / aut q̄libet alia ecclie cō munis generalis totius bisp̄anie et gallie ſinodus conuocetur. Si vero nec de ecclie communī utilitate trahabitur / ſpeciale erit concilium / prout vniuſciuſq̄ p̄ouincie metropolitanus elegerit per agendū / hec ibi. Ex quibus omnibus arguitur ſu mili / q̄ etiam propter defectū conciliorum generaliū totū ecclie que ſola audet intrepide corrigere om̄es / ea mala que vniuera lem tangunt eccliaſtā manentia diu incorreſta c̄ſcunt / ſinueta ſunt de malo in peſ donec tandem iniqua ſub fictione confuſitudiniſ / reputentur licita. ¶ His iraq̄ per actis / vt in illo ſit noſtrū explicuſſe / a quo nobis fuit inchoaſe / inuifibilis omnium creatoris / p̄ncipis pacis / imploro op̄e ſufragij / vt meiſ / vboꝝ energia / tenuiſb̄bor tamēt / v̄i tribuat effec̄ / p̄optatā fragilitatē q̄būanā / virat̄ / illuſtre fulgoribꝝ / vt itētōi pieratis ſe non opponat pertinacem / ne diuine ſeueritat̄ vltio poſtmodum coſpiat contradictores / et non / vt recto ratio niſ libramine amplectentes viam consiliū pacis misericordia / pſuens / pat̄ ppetua / et glia ſuſcipiat ſempiterna.

De scismate

Llemenis urbano lites qd mouerat ergo;
Explicit errantem codet vasum in orbez
Lonsili placeat nominetur epistola pacis
Si facit anterior: torpor: vel deuius error
Utracan lingue/ mundū transite libelle
Scismenecat tale pote conciliū generale
Llama/nō metue montes trāsire peraltos
Per silvas/ rāq̄s/ valles/laceras q̄s miricas
Non defrēs merces/sed veri portitor es tu
Et si displices veri q̄s nūcius/ et q̄.
Assim viē valer eē tuū: qd si laceraris.
Finit epistola pacis

deaduersa pte. quia estimas forsan t̄ non s̄
ne apparentia/q̄ aduersarij magis fortif/
carentur vel indurarentur. Et dicent int̄
p̄antes istā oblationē in malū/q̄ diffidit
de iure suo/r hoc non sine colore. Quar
to p̄ncipaliter noterur/q̄ p̄ bullam in r̄n/
sione tertia/offert simpliciter r absolute/q̄
vult tenere iuramentum in forma. Quod
igitur poterit argui de piurio? Si dicatur
q̄ intelligit aliter iuramentū/q̄ cardinales
r alijs/nō obstat. q̄ nondū vidim⁹ uoceni
mus ad h̄/q̄ cessio debeat compleri quous
q̄ viderimus demissionibus aliorum alter
teri obedieō. Et si t̄ ille papa velit subter
fugere/r glosare/r ita pacem p̄ hoc impedi
re. locum habebit interpretatio/r sue interpre
tationis si mala sit/impugnatio. Quin
to noteat q̄ p̄ nuncium apostolici/ qui nos
uissime venit/fecit multa offerri domino re
gi r alijs/sug declaratione voluntatis sue
r difficile esset iudicare eū nisi talia scirent/
que t̄ nou est necesse reuelare vniuersitati
vel omnibus/pertini vbi negocia non tra
ctant̄ ita secrete/quin faciliter sciri possint.
Sexto notetur q̄ in quarta questione
inter illa que ponuntur supponitur q̄ pa
pa fuerit p̄testatus de nō recedendo a vijs
suis. quod multi omnino falsum estimant
imo potius offert omnem viā rōnablem.
Septimo notetur q̄ via cessionis est in
efficac r insufficieō si alijs de alia obedien
tia nolint illam recipere. Et ideo mirum vi
deretur q̄ ad talem viam que ex ypoteſi
possibili/ esset inefficac/ aliquis obligaretur.
Si dicatur q̄ saltē papa/tenetur
sc̄m p̄parationem animi acceptare istam
viā. Non video qualiter istud possit ne
gari/quia etiam tenetur acceptare isto mo
do mortem. Sed q̄ non habeat istam p̄m
ptitudinem non potest sciri. cum sic in me
te. Nec videtur q̄ teneatur explicare voce
vel signis exteriorib⁹ pro nunc/ propter
aliqua tacta circa tertium notatum. q̄ nec
etiam hoc iurauit. Et forte expediens est si
lere v̄sq̄ ad tempus renunciationis/ ppter
ambitiones illorum. qui tenderent ad pa
patum/diuetsis vijs/cautelis r modis/ et
possent impedire factum rotum. Octa
uo notetur q̄ possibilis est alia via/conuen
iens r bona. r que ab aduersarijs forte ac
ceptabitur/r in hoc casu qui clarus est pa
pa sufficienter se absoluere apud deūz r ho
mines. si illā viā acceptet p̄ quā fieri patet.

De eodez scismate

alius tractatus eiusdem.

In inquisitiōe veritati t̄ agentis
p̄cīmū scisma/r statum cius/op
ter n̄ eē monoculū. sic q̄ t̄m uno
culo ad rem ipam attēdam⁹. qd
sic dum illa tantum mō que p̄ parte nostra
faciunt aspicim⁹. r aduersas rōnes videre
negligimus. Et q̄ multi/vt suppono/offe
rent oculis videre volentū/rōnes/que faci
unt p̄ sua opinione/in materia que nunc
veniūt. scilicet de subtractione obedien
tiae a domino nostro in toto vel in parte. de
creui qdā similiter in aspectu adducere/
in oppositū facientia. Primo noteat que
r q̄lis p̄sona et/ cuius fama et status nūc
tracatur/r q̄bus priuilegijs/q̄ dignitate/
r superioritate/dotat⁹ est. Idcirco summe
cauendū est ne qd temere aut incōsiderate
aut precipit interficiat. Secundo noteat q̄
obenit semp r publice in p̄mo p̄sistorio/q̄
vici/ hēbar p̄mititudinē animi ad mortem
pouib⁹ sustinendā/anteq̄ nō fiet vniō ec
clie. Tertio noteat q̄ cessio sua si nunc
fieret nō esset ueniens/sed pessima/nisi p̄
us ab aduersa pte alia sentirem⁹. Et ita nō
debet accusari de piurio si nō cesserit vel ce
dat/p̄sentialiter. Si dicatur q̄ nec hoc pe
titur/sed q̄ reddat se voluntarium r prom
ptum ad cessionem. Primo videat si in
strumentum hoc importat qd vocaliter nūc
istud offerat. Secundo aduertatur si il
la oblatio de p̄mititudine ad mortem/sar
hoc importat q̄ etiam patus est cedere an
teq̄ non fieret par. Tertio videatur si
possit habere colorem sufficientem/ad ex
cusationem suam. q̄ vocaliter p̄ nunc non
offerat cessionē anteq̄ sciat voluntas eoru⁹